

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра теорії та історії держави і права

Затверджую

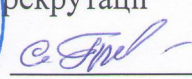
Проректор з наукової роботи та
інновацій

проф. Бояр А. О.

« 23 » 06 2016 р.

Затверджую

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Іврилук С. В.

« 23 » 06 2016 р.

**СУЧАСНИЙ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ТА КОНСТИТУЦІЙНИЙ
ПРОЦЕС**

Робоча програма

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки доктора філософії

галузь знань – 08 Право

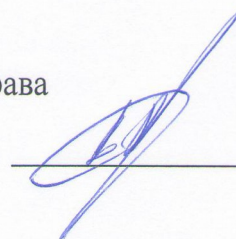
спеціальність – 081 Право

Луцьк–2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» підготовки доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – 25 квітня 2016 року. – 14 с.

Розробник:

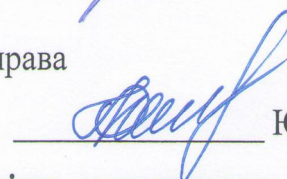
доцент кафедри теорії та історії держави і права
кандидат юридичних наук, доцент

Кравчук В. М.

Рецензент:

доцент кафедри теорії та історії держави і права
кандидат юридичних наук, доцент

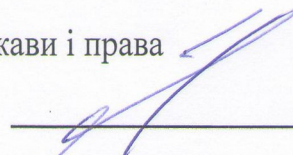
Юхимчук О. М.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри теорії та історії держави і права.

Протокол № 11 від 4 квітня 2016 року.

Завідувач кафедри:

професор кафедри теорії та історії держави і права
доктор юридичних наук, професор

Яцишин М. М.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією юридичного факультету.

Протокол № 8 від 11 04 2016 року.

**Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету**

Демчук А. М.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету.

Протокол № 10 від 15 06 2016 року.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою університету.

Протокол № 11 від 16 06 2016 року.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Предметом вивчення є взаємозв'язки і взаємовідносини конституціоналізму та конституційного процесу.

Міждисциплінарні зв'язки: предмет вивчається на основі знань, які отримані при вивченні таких базових дисциплін, як «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Конституційне (державне) право зарубіжних країн», має структурно-логічні зв'язки з відповідними спецкурсами (проблеми теорії конституційного права, конституційна юстиція, конституційна реформа, конституційні основи судової реформи та ін.).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Сучасний конституціоналізм
2. Сучасний конституційний процес

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 3	08 Право	Форма навчання: денна
		За вибором
Модулів: 2	081 Право	Рік підготовки: 1
Змістовних модулів: 2		Семестр: 1
Загальна кількість годин: 90		Лекції: 20
		Практичні: 16
Тижневих годин: Аудиторних: 2	Доктор філософії (PhD)	Самостійна робота: 54
Самостійної роботи: 2,7		Форма контролю: <u>залік</u> (1 семестр)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» є завершення формування у здобувачів конституційно-правової та теоретико-методологічної бази стосовно таких явищ як конституціоналізм та конституційна реформа. Курс «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» призначений для формування сучасного світогляду на проблеми становлення, розвитку та функціонування конституціоналізму з метою застосування у науковій та професійній діяльності.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» є з'ясування сутності конституціоналізму та конституційного процесу як об'єктів конституційно-правового регулювання; аналіз основних сучасних теорій конституції; визначення основних тенденцій розвитку сучасного конституціоналізму; порівняльний аналіз сучасних типів і різновидів конституціоналізму; визначення особливостей конституційного процесу; міждисциплінарний аналіз явища конституціоналізму.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- основні сучасні теорії конституції;
- методологію сучасного конституціоналізму;
- класифікацію конституціоналізму за різними критеріями;
- структуру сучасного конституціоналізму;
- зміст та основні етапи конституційного процесу.

вміти:

- здійснювати аналіз основних концепцій, теорій і доктрини у сфері конституціоналізму;
- поєднувати загальні і спеціальні методи наукового дослідження конституційних явищ і процесів на основі міждисциплінарного підходу;

- застосовувати засоби тлумачення конституції та інших нормативно-правових актів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сучасний конституціоналізм

Тема 1. Гносеологічні витоки і концептуальна парадигма сучасного конституціоналізму

Генезис науково-практичної парадигми конституціоналізму. Розвиток конституціоналізму як елемент сучасної правової культури. Виникнення та утвердження конституціоналізму як обов'язкової складової демократичного державного устрою. Сучасні концепції конституціоналізму. Проблеми утвердження конституціоналізму в якості загальнодержавної ідеології.

Сутність конституціоналізму. Конституціоналізм як категорія науки конституційного права. Реальна сутність трансформаційного конституціоналізму. Парадигма конституціоналізму: правова сутність та зміст.

Системно-структурна та змістовна характеристика конституціоналізму. Основні елементи сучасного конституціоналізму в контексті правових позицій Конституційного Суду України. Методологія сучасного конституціоналізму. Сучасні моделі конституціоналізму.

Тема 2. Мета, соціально-правові передумови та принципи сучасного конституціоналізму

Конституційно-правова свобода людини як цінність та мета сучасного конституціоналізму. Становлення сучасного конституціоналізму в Україні в аспекті реалізації народовладдя і забезпечення прав людини.

Соціально-правові передумови сучасного конституціоналізму.

Принципи сучасного конституціоналізму. Верховенство права та верховенство прав людини як принципи сучасного українського

конституціоналізму. Культурні та ідеологічні засади сучасного конституціоналізму. Християнські засади сучасного конституціоналізму. Проблеми реалізації основних принципів сучасного конституціоналізму.

Тема 3. Інституціонально-нормативна система та функціональний механізм сучасного конституціоналізму

Закон в інституційно-нормативній системі сучасного конституціоналізму. Роль і значення конституційних законів у системі сучасного конституціоналізму. Конституційна законність у системі сучасного конституціоналізму. Конституційний правопорядок у системі сучасного конституціоналізму.

Публічна влада як інституційна складова сучасного конституціоналізму.

Функціональний механізм сучасного конституціоналізму.

Тема 4. Сучасний конституціоналізм та конституційні перетворення в Україні

Європейський конституціоналізм та його властивості. Загальноєвропейські конституційні цінності як основа європейської моделі конституціоналізму.

Формування та розвиток новітнього конституціоналізму в умовах глобального врядування.

Змістовий модуль 2. Сучасний конституційний процес

Тема 5. Гносеологічні витоки і теоретико-методологічні основи сучасного конституційного процесу

Генезис конституційного процесу. Конституційна реформа і конституційна модернізація: методологія визначення та співвідношення. Доктринальний супровід сучасного конституційного процесу. Європейський вимір сучасного конституційного процесу.

Тема 6. Сучасний етап конституційних перетворень

Передумови та процедури конституційної реформи. Конституційні зміни 2004 року: зміст і практика реалізації. Рестарт конституційної реформи.

Зміни до Конституції України щодо децентралізації влади та в частині правосуддя.

Тема 7. Функціонування публічної влади в умовах конституційних перетворень

Сучасний парламентаризм в Україні. Принцип поділу влади та еволюція конституційних статусів Президента України і Кабінету Міністрів України. Сучасний стан судово-правової реформи в Україні. Перспективи реформування регіональної системи публічної влади та правове забезпечення місцевого самоврядування.

Тема 8. Основні напрями конституційної модернізації

Модернізація системи публічної влади. Конституційні перспективи розвитку інститутів громадянського суспільства. Тенденції конституційно-правового регулювання в сфері прав людини. Динаміка розвитку конституційно-правового інституту громадянства. Перспективи розвитку виборчого законодавства та законодавства про референдуми. Інноваційна реконструкція конституційної моделі адміністративно-територіального устрою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лек.	Практ.	Сам. Роб.
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. СУЧАСНИЙ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ				
Тема 1. Гносеологічні витоки і концептуальна парадигма сучасного конституціоналізму	11	2	2	7
Тема 2. Мета, соціально-правові передумови та принципи сучасного конституціоналізму	11	2	2	7
Тема 3. Інституціонально-нормативна система та функціональний механізм сучасного конституціоналізму	13	4	2	7
Тема 4. Сучасний конституціоналізм та конституційні перетворення в Україні	11	2	2	7
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	46	10	8	28

Змістовий модуль 2. СУЧАСНИЙ КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС				
Тема 5. Гносеологічні витоки і теоретико-методологічні основи сучасного конституційного процесу	11	2	2	7
Тема 6. Сучасний етап конституційних перетворень	11	2	2	7
Тема 7. Функціонування публічної влади в умовах конституційних перетворень	11	2	2	7
Тема 8. Основні напрями конституційної модернізації	11	4	2	5
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	44	10	8	26
УСЬОГО ГОДИН	90	20	16	54

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Сучасний конституціоналізм		
1	Гносеологічні витоки і концептуальна парадигма сучасного конституціоналізму	2
2	Мета, соціально-правові передумови та принципи сучасного конституціоналізму	2
3	Інституціонально-нормативна система та функціональний механізм сучасного конституціоналізму	2
4	Сучасний конституціоналізм та конституційні перетворення в Україні	2
Змістовий модуль 2. Сучасний конституційний процес		
5	Гносеологічні витоки і теоретико-методологічні основи сучасного конституційного процесу	2
6	Сучасний етап конституційних перетворень	2
7	Функціонування публічної влади в умовах конституційних перетворень	2
8	Основні напрями конституційної модернізації	2
	Разом	16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Сучасний конституціоналізм		
1	Гносеологічні витоки і концептуальна парадигма сучасного конституціоналізму	7
2	Мета, соціально-правові передумови та принципи сучасного конституціоналізму	7
3	Інституціонально-нормативна система та функціональний механізм сучасного конституціоналізму	7

4	Сучасний конституціоналізм та конституційні перетворення в Україні	7
Змістовий модуль 2. Сучасний конституційний процес		
5	Гносеологічні витоки і теоретико-методологічні основи сучасного конституційного процесу	7
6	Сучасний етап конституційних перетворень	7
7	Функціонування публічної влади в умовах конституційних перетворень	7
8	Основні напрями конституційної модернізації	7
	Разом	56

7. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання застосовуються наступні методи: *лекційний; інформаційно-рецептивний; розповідь-пояснення; бесіда; репродуктивний; проблемно-пошуковий; евристичний; індуктивний; дедуктивний.*

8. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю успішності навчання з навчальної дисципліни «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» є залік (усна форма).

Перелік питань на залік з предмету

«Сучасний конституціоналізм та конституційний процес»

1. Генезис науково-практичної парадигми конституціоналізму.
2. Розвиток конституціоналізму як елемент сучасної правової культури.
3. Сучасні концепції конституціоналізму.
4. Сутність конституціоналізму.
5. Парадигма конституціоналізму: правова сутність та зміст.
6. Системно-структурна та змістовна характеристика конституціоналізму.
7. Методологія сучасного конституціоналізму. Сучасні моделі конституціоналізму.

8. Конституційно-правова свобода людини як цінність та мета сучасного конституціоналізму.
9. Соціально-правові передумови сучасного конституціоналізму.
10. Принципи сучасного конституціоналізму.
11. Закон в інституційно-нормативній системі сучасного конституціоналізму.
12. Публічна влада як інституційна складова сучасного конституціоналізму.
13. Функціональний механізм сучасного конституціоналізму.
14. Європейський конституціоналізм та його властивості.
15. Формування та розвиток новітнього конституціоналізму в умовах глобального врядування.
16. Генезис конституційного процесу.
17. Конституційна реформа і конституційна модернізація: методологія визначення та співвідношення.
18. Передумови та процедури конституційної реформи.
19. Конституційні зміни: зміст і практика реалізації.
20. Зміни до Конституції України щодо децентралізації влади та в частині правосуддя.
21. Сучасний парламентаризм в Україні.
22. Принцип поділу влади та еволюція конституційних статусів Президента України і Кабінету Міністрів України.
23. Сучасний стан судово-правової реформи в Україні.
24. Перспективи реформування регіональної системи публічної влади та правове забезпечення місцевого самоврядування.
25. Модернізація системи публічної влади.
26. Конституційні перспективи розвитку інститутів громадянського суспільства.
27. Тенденції конституційно-правового регулювання в сфері прав людини.

28. Динаміка розвитку конституційно-правового інституту громадянства.

29. Перспективи розвитку виборчого законодавства та законодавства про референдуми.

30. Інноваційна реконструкція конституційної моделі адміністративно-територіального устрою.

9. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Методами та засобами діагностики успішності навчання є: *усне опитування, контрольні роботи, самостійні роботи, залік.*

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

В основі рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінок. Це максимальна сума балів за всі види робіт, що виконані аспірантом з навчальної дисципліни протягом семестру.

Навчальна дисципліна «Сучасний конституціоналізм та конституційний процес» складається з двох змістових модулів. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальн а кількіст ь балів
Модуль 1								Модуль 3		
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				МКР 1	МКР 2	
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	30	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі	Оцінка ECTS	Оцінка за національною
-------------------	-------------	------------------------

види навчальної діяльності		шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
67 – 74	D	
60 – 66	E	
1 – 59	FX	Незараховано

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Кравчук В. М. Конституційне право України: програма навчальної дисципліни / В. М. Кравчук. – Луцьк, 2013. – 50 с.

2. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Конституційне право України» (відповідно до вимог ECTS) / Уклад.: Ю. Г. Барабаш, В. П. Колісник, Т. М. Слінько та ін. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. – 97 с.

3. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Конституційне право України» (відповідно до вимог ECTS) / Уклад. В. М. Кравчук. – Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2014. – 250 с.

4. Конституційне право України: робочий зошит для індивідуальної та самостійної роботи студентів юридичних спеціальностей / Уклад. В. М. Кравчук. – Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2016. – 140 с.

12. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнян Г. Г. Конституціоналізм : урок, вызовы, гарантии : сб. избр. публ. и выступлений на междунар. форумах, посвящ. дан. проблематике / Г. Г. Арутюнян. – К. : Логос, 2011. – 308 с.

2. Белов Д. М. Парадигма українського конституціоналізму: Монографія / Д. М. Белов. – Великий Березний: РК «Евростандарт», 2011. – 399 с.

3. Бисага Ю. М. Конституційно-процесуальне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. України / Ю. М. Бисага, В. В. Гомонай, В. І. Чечерський. – Вид. 6-е, допов. та вдоскон. – Ужгород: Ліра, 2011. – 358 с.
4. Волошин Ю. О. Конституційна реформа та модернізація в сучасній державі в умовах європейської інтеграції: проблеми теорії та практики: монографія / Ю. О. Волошин, О. М. Пересада. – Одеса : Фенікс, 2013. – 206 с.
5. Георгіца А. З. Теоретико-методологічні проблеми сучасного конституціоналізму : наукова доповідь / А. З. Георгіца. – Чернівці : «Рута», 2002. – 41 с.
6. Конституционные преобразования в Украине: история, теория и практика: монография / М. Ф. Орзих, А. Р. Крусян, В. Н. Шаповал и др.; под ред. М. Ф. Орзиха. – К.: Юринком Интер, 2013. – 512 с.
7. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм: монографія / А. Р. Крусян. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 560 с.
8. Орзіх М. Ф. Конституційна реформа в Україні : навчальний посібник / М. Ф. Орзіх. – Одеса : Юридична література, 2003. – 128 с.
9. Приходько Х. В. Теорія конституційного процесу : доктринальні та прикладні аспекти: монографія / Х. В. Приходько. – Тернопіль : Джура, 2010. – 292 с.
10. Проблемы современной конституционалистики: учеб. пособ. / Под ред. М.Ф. Орзиха. – К.: Юринком Интер, 2012. – 368 с.
11. Проблеми сучасного українського конституціоналізму: Збірка наукових праць. На пошану першого Голови Конституційного Суду України, проф. Леоніда Юзькова / конституційний Суд України, Академія правових наук України; Заг. ред.: А. Стрижак, В. Тацій / Упоряд.: В. Бринцев, В. Кампо, П. Стецюк. – К., 2008. – 352 с.
12. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. / За ред. М.П. Орзіха. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 272 с.

13. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 2: Конституційні перетворення в Україні: навч. посіб. / М. П. Орзіх, В. М. Шаповал, А. Р. Крусян та ін.; за ред. М. П. Орзіха. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 432 с.
14. Речицкий В. В. Конституционализм. Украинский опыт / Харьковская правозащитная группа / В. В. Речицкий. – Харьков : Фолио, 1998. – 160 с.
15. Ромашев Р. А. Современный конституционализм: вопросы истории и теории / Р. А. Ромашев. – СПб.: Б.и., 1998. – 216 с.
16. Совгиря О. В. Конституційно-процесуальне право України : навч. посіб. / О. В. Совгиря. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 536 с.
17. Теліпко В. Е. Конституційне та конституційно-процесуальне право України : навч. посіб / В. Е. Теліпко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 568 с.
18. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм : монографія / В. М. Шаповал. – К. : Юридична фірма «Салком»; Юрінком Інтер, 2005. – 560 с.